

De glömda förfäderna

av

Bertil Oljelund, Helsingfors.

Intresset för släktforskning torde aldrig ha varit så stort, som just nu, säger en författare i en handbok för släktforskning. Vi upplever i vår tid en hemmets pånyttfödelse. Vi håller samtidigt på att växa oss in i maskinkulturen. En gång skall vi bli maskinens herrar. Men vår tid är därför i behov av andliga kraftresurser, speciellt sådana, som bygden, hemmet och familjen kan skänka.

Släktkunskapen har till yttersta uppgift att sätta in individen som ett led på det historiska skeendet, d.v.s. att inordna honom i ett större sammanhang och underlätta den sociala anpassningen till samhälle och folk och därigenom skapa en fast punkt i hans tillvaro.

Medan släktforskningen har till uppgift att ge kunskap om det egna ursprunget har hembygdstudierna till innebörd att göra oss förtrogna med bygden och folket. Därtill kommer kunskapen om hemgården. De gamla generationernas liv och verksamhet återspeglas ingenstans så väl som i en släktgårds historia.

Så skrev författaren till handboken och enligt mitt förmenande finnes det troligen en hel del sanning i hans påståenden. Långt förrän jag stiftat bekantskap med hans ovan citerade tankar hade jag känt just på detta sätt. Jag hade fått en stark lust att utforska mitt ursprung samt min släkts hembygd och hemgård.

Men - de muntliga traditioner jag hade att bygga på, skulle möjligen fylla en sida, icke mera. Fanns det verkligen något märkligt att inhämta på detta avseende för en ättling till arbetare och hantverkare? Dessa hade dock enligt traditionen bondblod i ådrorna. Sålunda fanns det en gång någonstans en hemgård, en hembygd, ett bomärke som var släktens. Varför inte göra ett försök att återvinna åtminstone en del av det förlorade. Att draga fram ur det förgångnas dunkel vad som möjligen var möjligt av de glömda förfädernas liv och av den gamla gårdens historia.

Jag började för länge sedan - jag har avbrutit och senare fortsatt väl medveten om att jag sysslat med något som jag ej utbildats till. Men mitt arbete har berikat mig och skänkt mig

full tillfredsställelse.

Rätt snart visade det sig, då dimman kring det gamla något lättat, att vägen låg öppen för forskning ända till kung Göstas dagar. Jordaböcker, tionde böcker, mönstringsrullor, kyrkoböcker och domböcker skänkte delarna till den historie-mosaik som så småningom stod klar inför mina ögon. Jag såg ting jag ej anat, jag förstod saker jag ej tidigare förstått. Och trots att jag ej väntat något märkligt blev jag många gånger rätt gripen - och många gånger imponerad.

Så blev det nedskrivet som meningen väl var att just jag skulle göra. Jag lämnar det nu med dessa förord till släktens övriga medlemmar. Samtidigt som jag erkänner att jag ej vetenskapligt behärskar ämnet så som jag borde ha gjort, måste jag - för säkerhets skull - framhålla att jag dock alltid hållit mig till fakta. Släktens historia är därför ingen roman eller fantasi-foster.

De äldsta vi känner på hemgården. (1500-talet).

De äldsta jordböckerna och tionde längderna för Sibbo äro från 1540-talet. Ur "årliga räntan" för 1542 finna vi att byn Morthensby tecknats för 6 fullskatter. Dessa fördelas enligt nedanstående:

Nils Jönsson	1 skatt	
Oluff Jönsson	1 skatt	
Nils Jönsson	2 triding)	} 1 skatt
Lasse Jönsson	1 triding)	
Jöns Persson	}	}
Lasse Jönsson		
Bengt Persson	1 skatt	
Olof Andersson	2 triding)	} 1 skatt
Bengt Persson	1 triding)	

Den förstnämnda Nils Jönsson med ett "fullskatts"-hemman omnämnas ännu 1550 men år 1555 har Jöns Nielsson övertagit hemmanet. Året därpå anges att han äger 2 söner och en dotter.

Något rikligare äro uppgifterna från år 1564 års skattebok. Lars Jönsson som troligen är Nils sonson är nu bonde och gårdens storlek uppges till 22 aln. 7 kor och 4 "näbbar" d.v.s. kvinnliga hushållsmedlemmar finnes ännu antecknade för gården.

År 1571 indrevs i hela riket Sverige-Finland den s.k. silver-skatten för fästningen Älvsborgs lösen och "andra riksens nödtorfter".

Tack vare den för ändamålet utförda noggranna inventeringen ha vi kvar för eftervärlden en klar uppfattning av Lasse Jönssons förmögenhet.

Så här uppskattades förmögenheten:

Koppar	1/2 lisp.
Häster	2 à 30 mark
Kor över 4 år	13 st
" "	3 " 5 st
" "	2 " 5 st
Får	20 st
Bockar o. getter	5 st
Svin	2 st

Varje sak värderades efter taxa. En häst 2-30 mark, en oxe 5-12 $\frac{1}{2}$ mark, en ko 2 $\frac{1}{2}$ mk - 10 mk, o.s.v.

Värdet av Lars Jönssons lösegendom uppgavs till 235 mark och skatten utgjorde 10 % därav eller 23 $\frac{1}{2}$ mk. Eftersom medelförmögenheten i hela Sibbo för de beskattade utgjorde 58 mk måste säkert Lars Jönsson ansetts för en rätt förmögen man.

Ur tiondelängden för 1594 se vi att Henrik Larsson övertagit sin fars gård. "Hielpenningsländher av Borgå län" för år 1601 upptar för gården och Henrik L.

1 häst

2 stod

1 oxe

10 kor (enbart fullvuxna?)

10 tunnor spannmålsutsäde.

Ryttarbönder (1600-talet).

Henrik Larsson kallas i ett domstolsprotokoll från år 1621 till "Oljus Hindrich": Oljus var benämningen på gården. Under århundradens lopp har namnet sedan skiftat. Ollisas, Ålljus backa, Oillisbacka, Olisbacka, Ollisbacka, Olis, alla äro namn på samma gård, och klart är att dessa namn legat till grund för släktnamnet Oljelund.

Omkring år 1606 blev gården rusthåll. Vi finna Hindrich Larsson antecknad som ryttare vid Daniel Golowitz fana. Enligt rusthållsinstitutionen skulle de bönder som ville hålla en "varaktig karl och häst" mot rikets fiender få "njuta sitt hemman fritt" d.v.s. befrias för vissa skatter till kronan.

Trots att det finnes exempel på att ryttarbönder själv tjänstgjorde som ryttare var det vanligare att sonen eller någon annan släkting red för gården.

Ur en dombok för år 1623 framgår även att Henrik Larsson gör en överenskommelse med sin brorson Thomas Nielsson, enligt vilken Thomas bl.a. åtager sig att bli gårdens ryttare.

Ur samma dombok framgår att Hindrich Larsson samtidigt sålde till sin frände Nils Olsson sex alnar skattejord. Därmed reduce-rades gårdens jord till 16 alnar. Nils Olsson hörde till slakten Oljemark på granngården Ållas i Mårtensby. Samtidigt avstod Jakob Andersson på den andra granngården Antbacka likaså 6 alnar jord till Nils Olsson. De voro även fränder. Jakob Andersson red senare själv för sitt rusthåll i 30-åriga kriget och avancerade till ryttmästare.

Ur ovannämnda överenskommelse mellan Hindrich och hans brorson Thomas framgår även gårdens förmögenhet. Eller som det står skrivet:

" - Och äro nu efterskreffna Partzeller i gården fundne, N Rustnings Hesten, med Zadell, drächtzöckier Sex, drag oxar itt par, kör 12, ung Noot 12, får 20, geeter 4, grytor 2, om 3 Lijar 8 st:r yxsar sex skärur 4 Brandkråkar 4 årderbilder 4 paar, Sosom och kläder och Allehanda bohagz partzeller i trävacka."

Med "drächtzöckier Sex" menas helt säkert ryttarens reglementsensliga utrustning som förutom "en ostraffelig sadel, betsel och tyg" torde ha utgjorts av ett skottfritt harnesk, två korta bössor (pistoler?) och en hake eller Carbin, en undervärja, liv-

gördel och svärdtaska.

I en ryttarrulla för år 1631 framgår att ryttarbonden Henrich Larsson är "gamel ofärdig över 60 år". Som son anges Jacob Hendersson. Om ryttaren Thomas Nilsson - "broder", säges att han är "på tåg", d.v.s. ute i krig.

Thomas Nilsson figurerar även i jordeböckerna mellan år 1620 - 1631 växelvis med Hindrich Larsson under namnet Thomas Dansk.

År 1635 anges Jacob Hendersson som ryttarbonden. Övriga personer i hushållet voro:

Karin Mattsdotter,	bondens hustru
Brita Jacobsdotter	" dotter
Anna	" "
Karin	" "
Jacob Thomasson	ryttarens halvbror
Brita Markusdr.	"gubbens hustru"
Mårten Markusson	"fääpoike"

Om med "gubben" ev. menas Oljus Hindrich så veta vi att hans hustru hette Brita.

År 1639 anges helt kort att i gården finnes: två män, 3 kvinnor, 2 stod, 6 kor och 14 får. År 1643 upptages förutom bonden Jacob och hustru Karin sonen Mats Jacobsson i böckerna. Döttrarna ha försvunnit ur boet. Fem år senare flyttar Beata Hindrichsdotter in i gården som Mats hustru.

År 1650 är hustru Karin borta. Änklingen Jacob Hendersson på Ållisas, hade följande år 7 tunnors sådd (enligt utsädeslängderna). Det var den näst största sådden i hela socknen.

Med tiden har de yngre barnen på gården vuxit upp, och i 1653 års mantalslängd finnas förutom de tidigare nämnda Jacob Hendersson, Mats Jacobsson, hustru Beata även Hindrich Jacobsson samt Agneta o. Anna Jacobsdotter. Då därtill kom pigan och ryttaren var hela 8 personer mantalsskrivna i gården.

Mats Jacobsson lever ännu år 1675. Hustrun är död. Sonen Jacob Mattsson är nu även upptagen i böckerna, som dessutom något oklart anger ytterligare följande personer i hushållet:

Johan	ryttare
Brita	hustru
Brita	dotter
Hendrich	son.

År 1680 har sonen Jacob redan en hustru benämnd Maria och
år 1687 (i tiondelängden) anges Jacob Mattsson som husbonde,

Maria som hustru
Johan " landbonde
Hans " son
Maria s^r (?)
Maria dotter
Henrik ryttare
Marg. ryttare hustru

År 1703 finner vi Jacob Jacobsson, son till Jacob och Maria, första gången i längderna. Vi måste således räkna med att han då nyligen fyllt 15 år. Men redan 1710 har han övertagit gårdens husbondevärdighet. Hans mor Maria lever ännu.

Enligt släkttraditionen bär äldsta sonen ej faderns namn. Jacob kan således ej ha varit den äldsta sonen. I kyrkoböckerna som finnes från början av 1700-talet finna vi även en Nils Jacobsson (född 1687 - död 4/12 1734) från Ollisas angiven som "bondens broder". Han begrovs i kyrkan 19/1 1735. Nils var även ett tidigare buret namn i slakten.

Jacob Jacobssons barn finns i kyrkoböckerna införda med släktnamnet Oljelund. Första gången namnet nämndes var 10/10 1734 då Hindrich Ålielundh från Ålljus vigdes med Margaretha Falk från Antbacka. Och året därpå vigdes hans syster Anna Maja Jacobsdotter Oljelund med brofogden Henrik Gestrenius i Gästgivers, Kyrkoby. Hon stavade namnet som vi ännu göra i dag. Men huru gammalt det egentligen är veta vi med säkerhet ej då de tidigare kyrkoböckerna blivit förstörda under ofreden.

Ryttare

Då Henrik kände sig gammal gjorde han år 1623 en "venlig förlikning med sin BroderSon Thomas Nielsson om deras fäderne i löst och fast". Det blev halvpartdelning i stort och smått, men samtidigt stipulerades att: - "skall Hindrich vara för Bonde i gården, hvilcken alla andra skola bevijsa hörsamhet och Lydno". och - "Thomas skall göra Rusttienst för gården och dem, så lenge gudh teckes unna honom lijffuett och Hans Kong M behagen hans tienst".

Ur olika böcker framgår att gårdens ryttare 1612 - 1618 tillhört Otto v. Grothusens kompani. Möjligt är att husbonden själv ridit för gården. Men redan 1621 då Gustav II Adolf gjorde nya rustningar för att erövra Livland framgår att Thomas Nielsson tjänade under Klas Bertilsson Ekelöf i Otto v. Grothusens kompani. Som kamrat hade han bl.a. grannarna och fränderna Jacob Andersson och Nils Olsson. I juni år 1630 mönstrades Ekelöfs 126 man starka kompani i Borga för inskeppning till Tyskland. Ekelöf hade då redan avancerat till ryttmästar och Jacob Andersson till korpral.

I det vimmel av trupper som göt sitt blod i 30-åriga kriget kan vi ändå följa Klas Bertilsson Ekelöfs och hans sibbobussårs inslag. Från det de landsteg i Stettin 22 juli 1630 följde de anförda av Stålhandske de kungliga trupperna från strid till strid, från fästning till fästning. Vi veta även att de i Breitenfeldt 7 september 1631 första gången innehade hedersplatsen ytterst på högra flygeln. De spelade vidare en avgörande roll vid Alte Feste och följde kungen ända till Lützen. Thomas Nilsson var ryttare i ledet men granren och släktingen Jacob Andersson var redan fänrik. Denna på sitt sätt märkliga allmogeman avancerade till sist till ryttmästare och drog sig först år 1647, samtidigt som Nils Olsson, bort från krigets vedermödor till hemgårdarna Antbacka respektive Ollas i Mårtensby.

Om Thomas Nielsson någonsin kom hem till fädernegården är oklart. Men redan 1642 anges Jacob Christersson (Kristoffersson) som gårdens ryttare. 1645 är han fortfarande upptagen i rullorna bredvid sin ryttarbonden Jacob Hinderesson men två år senare anges "slagen i Sept. 1647". Trupperna lågo då någonstans i Sydtyskland.

Jacob Christersson var antagligen Thomas Nilssons brorsson. Hans far borde enligt den ledtråd jag följt ha varit salpetersjudare Krister Nilsson på Löparö i Sibbo skärgård som i sitt

sigill av allt att döma har släktens ursprungliga bomärke. Salpetersjudare Krister skulle enligt ovanstående vara Henrik Larssons andra brorson.

Åren 1650 och 1654 är Thomas Nilssons egen son Nils Thomasson angiven som ryttare och 1660 och 1666 anges att ryttare tillhör överste Gallens regemente, år 1660 dessutom Abr. Nassekins Compani.

Alltid kan släktskapen ej följas. 1668 heter ryttaren Johan, hans son Henrik. 1675 mönstrade en Johan Hindriksson (l. Andersson) för gården. Han tillhörde Johan Brinkmans Compani. År 1676 var det blodiga slaget vid Lund där Nylands ryttare utmärkte sig men led oerhörda förluster. Stupade Johan? Följande år är i varje fall Hinrich, möjligen hans son, upptagen som ryttare. 1687 är Hinrich fortfarande ryttare och ännu 1694 bodde Hinrich med sin hustru "Marg. r.h" på gården.

Om ryttaren var främmande eller var släkt med gårdsfolket spelade kanske ej så stor roll. Hans öde ute i kriget följdes säkert ändå med spänning av alla i gården, ja - av alla i byn. Hans egen familj tänkte på honom som på en efterlängtd familjemedlem och om ej ryttarbonden själv skulle känna lika varma känslor för sin ställföreträdare i kriget som dennes familj eller andra egna visste han dock att det knappa budskapet "slagen i fält" innebär uppsättning av en ny ryttare, ny mundering och ny häst. En kännbar utgift som i värsta fall kunde tvinga honom från gården. Konungen och Riket skulle i varje fall ha sitt, om ej av en innehavare så av en annan.

Från Hundramil till Näverbäcksäng.

Vid den urgamla vägen mellan Tusby och Borgå ca en och en halv mil från kusten, halvvägs upp till språkgränsen och uppe på en "Brant och Något Stenig Backe" som lantmätare Johan Bonej uttrycker sig år 1772 ligger Ollisas rusthållstomt. Den ligger som Mårtensbys övriga rusthåll med utsikt över de stora skattåkrarna, och har fri utsikt åt norr och öster.

Det första begreppet om gårdens storlek få vi då vi erfara att dess storlek var 22 alnar vilket reducerades till 16 alnar under Hindrich Larssons tid. "Alnar" hänför sig till det Revalska jordskattesystemet vilket i likhet med det Revalska myntet var det allmännast gängse i Nyland under medeltiden och långt senare. Enligt detta system motsvarande 18 "öresland" eller "alnar" i en by med skiftesodling, d.v.s. i tvåskifte med 9 alnar i skiftet en full "skatt" eller "krok" eller ett "mantal". En by om 6 skatter som Mårtens by var en stor by. Det gives exempel på byar i Nyland med endast en skatt.

Ett bättre begrepp om gårdens storlek ger oss dock storskifteshandlingarna från Mårtensby från år 1773 och 1774. För Ollisas del anges att den odlade jorden utgör 61 tunnland och 11 kappland, därav utgör åkrarnas del ca 35 tunnland, resten utgör lindar och jordvallar. Men skogsmarkerna och "ängslandsvidderna" voro vida större. Skogen upptog 438 tunnland och 7 kappland samt "ängslandsvidden" 132 tunnland. Total höskörd anges till $55\frac{311}{320}$ parmar.

Den mark som fäderna plöjde ägas nu av främmande. Må vi här emellertid upptaga namnen på de åkrar, kyror, ängar, skogar och kärr som hörde till den gamla gården. De äro gamla namn och vackra namn och de ha säkert delvis namngivits av sin rödjare, svedjare eller första bebrukare. De finnas ännu kvar och komma att finnas kvar ännu länge. Det äldsta kända i en trakt är ju of-tast namnet.

Hundramil

Haga åker

Kyrk "

Antbacka skatteåker

Olis "

Hidemo

Talläng

Orrbergsäng

Torsäng

Västeräng

Kytta täppa

Storäng

Fallängsåker	Skogäng
Kålland	Svenskbacka
Kalkkärrskyan	Ollkärrsbacka
Bodkoppeli	Västerskogen
Stallkyan	Ramboäng
Simons kya	Hejklashage
Humlegårdsåker	Grindrödja
Brandbro åker	Näsäng
Stenåker	Rytonkärr
Ollkärrsbackåkern	Delfved
Torsängåker	Myggkärr
Palis åker	Kärvokärr
Grindåker	Kiläng
Lillbacka åker	Kärrmossa
Nyåker	Västerhalfbokärr
Kärrslätt	Sandbackaäng
Kärrslättsvidja	Marskattäng
Takkärr	Näverbäcksäng.
Lillarmalm	
Hagakärr	

Här gjorde släkten sin livsgärning under århundraden. I och kring den gamla gråstenskyrkan sova de gamla nu den sista vilan. Glömda äro mödorna, glömda tvisterna. Men de gamla namnen finnas kvar.

Vi började vår vandring vid Hundramil och vi slutade den vid Näverbäcksäng. Skönheten i modersmålets rika ordförråd var förvisso känd av de gamla. Namnen sjunger av poesi och saga. De skänker oss sentida ättlingar den illusion av svedjerök, kärrmossa, skogar och urgamla stångfalls och syndersåkrar vi behöva som bakgrund för att konturerna av de gamla ägorna tydligare skall framstå för oss. De äro hemlighetsfulla budbärare från en förgången tid.

Bomärket

Bomärket var gårdens och släktens vapen och det tecken som sammanband släktled efter släktled. Två gårdar i samma socken hade ej samma märke. Delning av en gård medförde att även lösöre och annat märkbart gods delades. Det gamla bomärket hölls som grundmärke men ett tvärstreck eller någon annan krumelur tillkom och så hade båda delarna sitt eget bomärke, baserad på det ursprungliga fäderneärvda.

Då Mårtensbybönderna i nov. 1790 gjorde en överenskommelse om överlåtandet av ett gemensamt kalkbrott till en spekulant, tecknades saken i domstolsprotokoll och bönderna ristade sina bomärken under protokollet. 21-åriga Jacob Oljelund tecknade på sin "kära Moders Helena Oljelunds vägnar" för 1/2 Olisbacka rusthållet med ett tecken, som ytligt sett liknar ett armborst. "Mor Lena" hade blivit änka 6 år tidigare vid 41 års ålder och måste av alla tillgängliga handlingar att döma ha varit en dominerande personlighet. Hennes man, Jacob Henriksson Oljelund, hade ärvt halvparten av gården efter sin far, Henrik Jacobsson Oljelund, som vid arvofördelningen 1761 i sin tur erhöll densamma av sin far, Jacob Jacobsson, som stått för den odelade gården.

Jacob Jacobssons yngsta son, Oloff Ålielund, levde ännu och var 68 år gammal. Tyvärr saknas hans bomärke, representerande den andra av gårdens 3 delar och släktgrenar. Däremot finna vi att en tredje gren, representerad av Olofs brorson, Anders Oljelund, tecknat sitt och sin gårdsdels bomärke. Anders var född 1766 och således 24 år gammal.

De båda ynglingarna på 21 respektive 24 år hade tidigt fått axla husbondeansvaret, den ena vid 15 år, den andra vid 16 års ålder. Det var äldsta sonens lott och ofta tunga plikt. Om deras vidare öden vet vi, att Jacob drunknade år 1810 i flödvatten vid 41 års ålder. Om Anders vet vi, att han blev Kyrko Sexman och var hela 83 år då han år 1849 kallades till sina fäder. Han hade intill 1834 länge och med heder skött sexmanstjänsten.

För oss senare tiders ättlingar visar en blick på fotostatokopian från den över 160 år gamla dombokssidan, att bomärkenas grund är densamma, dvs. runan yr . Jacobs bomärke är oklart ritat. Det representerar dock den äldsta sonens märke och är därför traditionellt säkert baserat på grundbomärket för gården.

Anders märke, som är klart och kraftigt ritat har utan tvivel utgått från samma märke som Jacobs.

Gårdens ursprungliga bomärke eller åtminstone det märke, som den odelade gårdens ägare burit måste enligt den oskrivna lagen, som gäller för bomärken vara enklare, sakna tvärstreck och bågar men ändå ha samma grundstruktur.

I den mångfald av bomärken från Sibbo jag stött på finnes verkligen ett som fyller grundfordringarna. Det bomärket ingår i salpetersjudareförmän Krister Nilssons sigill från 1623 avbildad i Sibbo Sockens historia I.

Att utan tillhjälp av kyrkoböcker - de första daterar sig från 1700-talets början - bevisa att salpetersjudare Krister var hemma från Ollisas, förefaller rätt svårt. Men här har antingen turen varit amatörgenealogen bevågen - eller är han ute på falska spår. Men i varje fall skall de bevis som övertygat mig själv framläggas för den mer eller mindre kritiskt inställda läsaren.

- 1) Krister Nilssons föregångare Mårten Hansson (1600) samt dennes son (?) Henrik Mårtensson som efterträdde Krister N. (1642) äro båda hemma från Byända rusthåll i Mortensby eftersom de båda bära Byända bomärke i sina sigill. Detta grundbomärke hitta vi även på fotostatkopian av Mårtensbyböndernas kalkbrotts överlåtelse år 1790. (Se John Bymans och Eric Johanssons bomärken). Det är därför även sannolikt att den mellan dem båda i tjänst varande salpetersjudaren Krister N. kan vara från deras egen by, möjligen t.o.m. frände till dem.
- 2) Henrik Larssons bror hette Nils. Dennes son Thomas Nilsson red för gården. Det är troligt att Nils även hade en annan son som hette Krister. Krister Nilsson således.
- 3) Ur kapitlet Ryttare se vi att först red Thomas Nilsson för gården, sedan Jacob Kristersson som stupade i Tyskland 1647, och därpå Nils Thomasson (son till Thomas Nilsson).
- 4) Jacob Kristersson var enligt min uppfattning Krister Nilssons son och brorson till Henrik Larsson (i likhet med Nils Thomasson). De hörde till den släktgren som i kraft av den gamla överenskommelsen från 1623 ägde att göra rusttjänst för gården medan den andra grenen brukade jorden.

Men gårdens och släktets symbol, bomärket, tillhörde dem alla. Det var och är fortfarande ett arv från en grå forntid. Bomärkena äro ofta äldre än runtecknen. De ha anor så långt tillbaka att man ej kan spåra ursprunget.

Det låg även i rikets intresse att på olika sätt uppmuntra bildandet av ryttarhemman. Ryttdbönderna som i sig måste vara förmögna för att klara de utgifter och risker som följde med rusttjänsten bildade med tiden en skild samhällskategori eller klass som kallades "hovmän". Karl IX fann det t.o.m. lämpligt och stimulerande att fastställa ett kollektivvapen för dem: "en blå och guul Skiöldh fördeelt, och ther uthi een försilfret wäpnat arm, och på hielmen tre försilfrade wäderkorn och tre Cronor."

Om Ollisasfolket någonsin hört talas om eller nyttjat sådant vapen är oklart. Men säkert är att det fäderneärvda bomärket hade större betydelse för dem. Det löste i en primitiv värld frågan om "mitt och ditt" på ett enkelt värdigt sätt. Bomärket utgör grunden för heraldiken.

1969-12-07

FÄDERNEHISTORIA

Bertil
 Ingvar
 Olof Oljelund
 Lars

År 1540 fanns en Nils Jönsson. Han var en av nio bönder i Morthensby. Byn var tecknad för 6 fullskatter, av vilka Nils Jönsson hade en. På gården fanns 2 hästar, 23 kor, 20 får, 5 getter och 2 svin.

Jacob Jacobsson som föddes 1685 - sjunde ledet från Nils Jönsson - var den siste som bodde på gården utan att denna delades. Hur gammal Jacob blev vet vi ej. Hans hustru dog 1767. Gården hette Olisbacka. Den delades i Olisbacka 1, 2 och 3 (antagna namn). Delningen var ej jämn.

Henrik fick halva	* 1714
Jacob fick en fjärdedel	* 1720
Oloff fick en fjärdedel	* 1732 + 1800

Henrik och Oloff var gifta med Falkar från Antbacka.

Oloffs gård kallades sedan Olis. Oloff hade sex barn. Endast Johan och Olof blev vuxna. Johan fick gården Olis. Olof gifte sig med viceklockar Kyrklunds dotter Brita. Han fick därigenom gamla Klockarsgården. Den gården har en intressant historia. Olof hade 10 barn. När Olof år 1835 dog var Carl Olo äldste sonen. Han var född 1807 och alltså 28 år när facern dog. Carl Olo blev husbonde.

Carl Olo hade tydligen inte något gott rykte. Som barn fick Bertil det intrycket. Carl Olo sålde gården till Oljemarkerna. Den inlemmades med gården Boskis.

Olofs son Johannes reste till Borgå och blev där skräddare. Han hade förmodligen endast ett barn, Johan. Johannes dog 1851 35 år gammal. Hans hustru Stina föddes 1817. Vi vet ej när hon dog. Johan föddes 1839. Hans föräldrar var 22 respektive 23 år gamla då. 15 år gammal flyttade han till Helsingfors. 18 år gammal fick han förmodligen arva Carl Olo. Johan reste till Stockholm år 1859 och var då 20 år. Han arbetade som sockerbagare i Stockholm. Efter 3 år åkte han tillbaka till Finland där han var i 5 år. Under denna tid var han under någon tid förlovad med en dockkirurg i Helsingfors. Han flyttade sedan till Uppsala som ogift. I Uppsala träffade han Sofia som han gifte sig med. De fick barnen Bernhard och Ferdinand. Ferdinand var äldst. Han var far till Ivan, Stefan och Greta. Bernhard * 1872 fick barnen Bruno * 1900, Olga och Hildur. Bruno fick barnen Ingvar * 1932 och Börje. Ingvar har barnen Carl Fredrik * 1962 och Olis * 1965. Olis bär sitt namn efter gården Olis. Barnet föddes 1965 i Göteborg.

t /
 På gamla Klockarsgården bodde Carl Olos broder August Roberg (* 1812, + 1889) som blev 77 år. Han bodde i en egen stuga och var smed. Han hade två döttrar och en son, Karl Robert (* 1858, + 1925) som blev 67 år. Han var fi-lare. 41 år gammal fick han sin förste son Arne. Arne var lokförare. Bertil föddes 1905 och Torsten 1912, ^{Torsten} som var musiker och svarvare. Jarl Birger föddes 1901 och dog 1925. Dagny föddes 1903. Hon gifte sig med Karl Eriksson. De har barnen Karl Johan och Inger. Karl Johan är gift med Birgit. De har dottern Elisabet. *Margareta, Johan Fredrik *77*

Arnes son Olof föddes 1937. Bertils son Lars föddes 1946-01-26 och Synnöve 1938-12-08. Synnöve är gift Sahlström och har barnen Ingemo och Ingela 1964-05-07. De är fem-männingar till Ingvar och Börje Oljelund/från Sverige.
/mfl.

Arvsfrågan

Carl Olos gamla Klockarsgård såldes av Carl Olo. Det är oklart. Det kan ha varit vid Carl Olos död. Carl Olo dog 50 år gammal. Enligt muntlig tradition söp han ihjäl sig. Pengarna för gården lämnades till de berättigade. Förmod-ligen fick smeden bo kvar på sin gård. När Carl Olo dog fanns smeden August Robert 45 år. System Agata Carolina var gift Helenius i Helsinge socken Sollungs by Nygård - ett rusthåll. Hon var 47 år. Elias Ferdinand var försvun-nen i Ryssland. Johannes var död och hade förmodligen en-dast sonen Johan, då bosatt i Helsingfors och var 18 år gammal. Elias Ferdinands del kvarstod inestående i gamla Klockarsgården, vilken nu hade övergått i Oljemarks ägo eller på annat sätt. August Roberts barn, av vilka Karl Robert var ende sonen fick höra: Av någon anledning kom diskussionen igång att Elias Ferdinands del i gamla Klockars-gården skulle kunna tas ut av hans släktingar då Elias Fer-dinand måste kunna dödförklaras och inte några släktingar till honom var kända. Karl Roberts hustru Ida Sofia var initiativrik och kraftfull. Arvsberättigade var

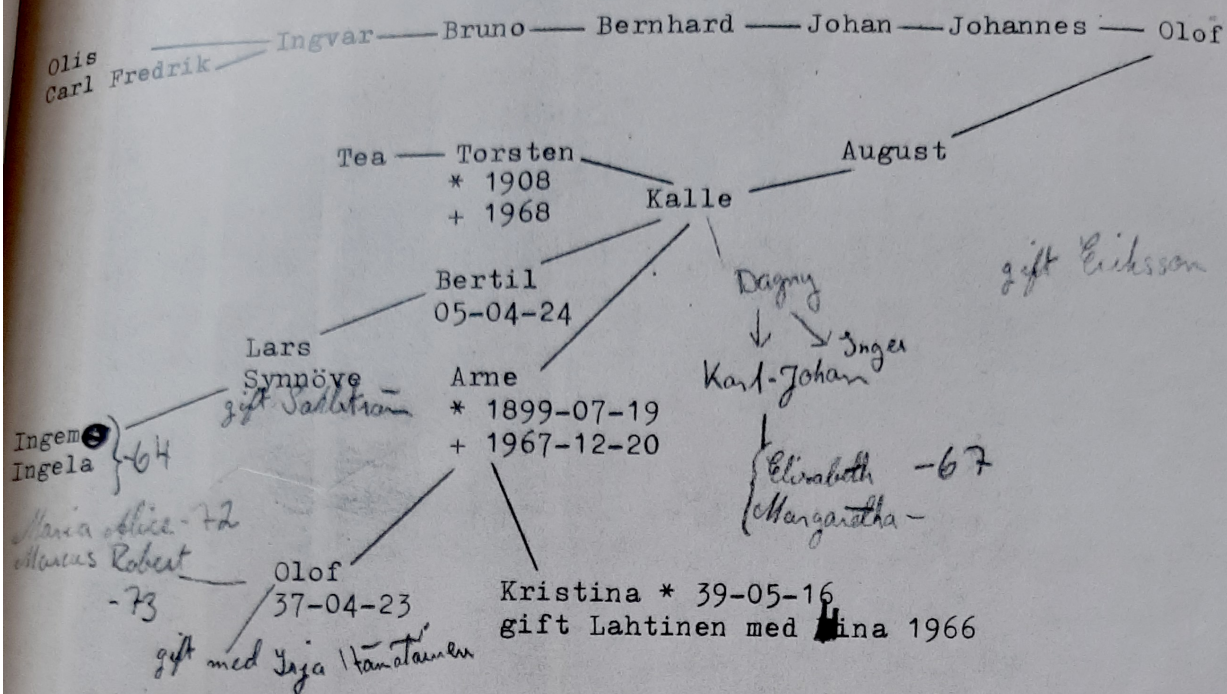
- 1 Johans eventuella avkomma
- 2 August Roberts   Karl Robert
                                  Anna Sofia gift Pousar valonsmed
                                  ? ♀ gift Id
- 3 Agata Karolinas (träskmännen) avkomma

Ida Sofia skrev till Svenska Postverket: Till Johan Oljelund eller hans arvingar om de leva i Sverige. Brevet kom till Bernhard Oljelund i Gävle. Oljemarkarna ville ej frivilligt släppa pengar. Det blev en process som Oljemarkarna förlo-rade. En hel del kostade säkert processen. Sverigesläkten hade advokaten Munck af Fulkilz. Finlandssläkten hade till-sammans Palmroth. Ungefär 1916 betalades pengar ut. Kontak-ten mellan svenska och finska släkten var sedan bruten till 1930. Då skrev Bertil till Ivan - kort. Linda svarade att Ivan var på föredragsturné.

Ivan svarade efter en tid med brev. Kontakten har sedan dess upprätthållits. 1935 gjorde Bertil en resa till Tyskland.

På återvägen besökte Bertil Göteborg och träffade där Stefan och Ivan. Ivan och Bertil reste till Eskilstuna där de träffade Ivans mor, Stora Olle och Gréta och hennes son. Sedan reste de till Stockholm och träffade Linda och barnen i villan. Bertil reste sedan till Gävle och träffade Bernhard, Carolina, Bruno, Anna-Lisa, Ingvar 3 år med trumma på magen, Olga och Hildur. Hildur tog emot bagaget på stationen. Hon var förvarnad.

Omkring 1900 bodde Bertils mamma - i samma trappa bodde en mycket gammal dam som var "dockkirurg." Denna sade att namnet var mycket bekant. Hon hade varit förlovad med Johan Oljelund som for till Sverige. Mor Ida (född Lökström) fick ett foto av Johan.

Ungefär vid första världskriget kom släkten i Sibbo - Bertils underfund med att det fanns pengar inestående från arvs-skifte. När Olof år 1835 dog var Carl Olo äldsten sonen av 10 barn. Han var född 1807 och alltså 28 år. Carl Olo blev husbonde för gården. Han sålde gården till Oljemarkarna. Pengarna fördelades mellan syskonen. Elias Ferdinand av den muntliga traditionen nämnd Ferdinand